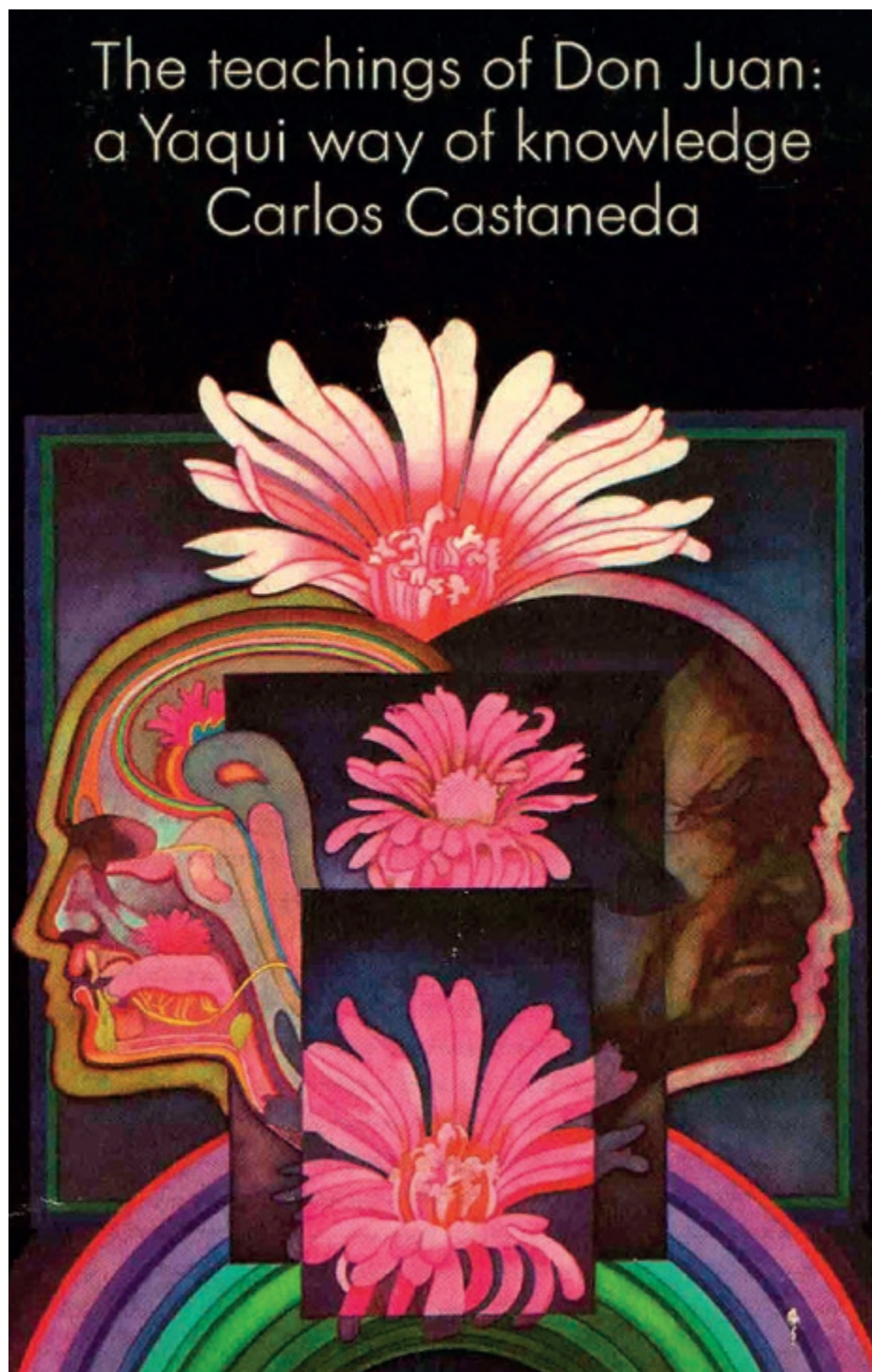

Ubehaget ved å lære

Eventyret om de fire fiendene

■ EDVIN SCHEI >>> Fastlege ved Eidsvåg legeklinikk, professor i allmennmedisin og forfatter

Skal man være i vekst som menneske må man erkjenne uvitenhet og feil, innse at det man tenkte i går ikke var sannheten, tåle at man «dummer seg ut», akseptere at man trenger hjelp for å komme videre.

Det finnes vakre eventyr om dette. Jeg har fått inspirasjon og en liten dose «gal-skapsenergi» fra de merkelige bøkene om sjamanen Don Juan i de tørre mexicanske fjellene, skrevet på 60- og 70-tallet av den amerikanske sosialantropologen Carlos Castañeda som ble Don Juans storøye og forskremte læregutt. I boken *The teachings of Don Juan: a Yaqui way of knowledge*, forteller Don Juan Carlos om utfordringene en læregutt vil møte på sin vei. Denne fabelen har jeg mange ganger tenkt på når jeg selv har vært forskremt og usikker. Derfor valgte jeg også å ta den inn i boken *Lytt. Lege-rolle og kommunikasjon*, tenkt som en veiviser for dem som våger seg inn i medisinsens skumle og besnærende landskap. Her er historien om de fire fiendene:

«Det finnes mange stier å gå på. Ingen av dem fører noe sted. Derfor må du finne en sti som har et hjerte for deg. Finner du den kan du begynne på læretiden. Å se på livet som en læretid er nødvendig. Men det er ikke risikofritt. Den som går i lære må forberede seg på å møte fire store fiender:

Den første er Frykten. Frykten for å lære, fordi læring er forandring. Frykten for å forlate kjente verdensbilder og dra mot det ukjente, frykten for vekst, fordi vekst innebærer rystende møter med egne svakheter. Mange bukker under for den første fienden. De slutter å søke lærdom.

Overvinner du Frykten vil du lære, og du vil fylles av Klarhet. Klarheten gjør deg godt. Du vil kjenne deg uovervinnelig, som om du står på et høyt fjell og behersker verden ved ditt skarpe syn og din forståelse. Dette er den andre fienden, den vil søke å overbevise deg om at du er ved reises mål. Da trenger du ikke lenger søke lærdom.

Overvinner du Klarhetens besnærelse vil du fortsette å lære, og du vil kjenne at du er modig og klok. Da har du møtt den

FRYKT

KLARHET

MAKT

TRETTHET

tredje fienden. Dens navn er Makt. Den er en fiende som gjør de fleste til slaver ved falske løfter om beundring, frihet og udelighet. Dyrker du makt har du sluttet å lære.

Skulle din kraft være så stor at du unngår også den tredje fiendens fristende fallgruver er du allikevel ikke ved målet. Da vil du møte den fjerde fienden. Den er Trettheten, trangen til å hvile etter kampen, til å stelle sin rosenhage i tilbaketrasket ro og la verden gå sin skjeve gang – du

trenger jo så lite. Også den fjerde fienden vil stanse din læring.»

Jeg tenker ofte på fiendene, jeg føler at de utfordrer meg de fleste dager på jobben, alle fire. Jeg kjenner igjen den feige redselen for å stille spørsmål som blottstiller at jeg ikke vet det jeg tror alle andre vet, at jeg har glemt det jeg lærte i fjor, at jeg har misforstått og gjort feil. Jeg kjenner også igjen forfengeligheten når jeg syns jeg forstår så fryktelig godt. Og makten, som kommer når man har kjent sine pasienter i lang tid,

de takker og beundrer meg så jeg rent kan føle at jeg er den perfekte lege. Og når jeg så har tatt et oppgjør med meg selv og erkjent at jeg ikke er mer perfekt enn andre, men sterk nok til å godta meg selv likevel, da kan jeg føle en stillferdig selvtilfredshet, det er den fjerde fienden: Jeg klarer meg med det jeg har, uten ambisjoner, og kan trekke meg ut av spillet, hvile i skyggen og slippe å bidra.

■ EDVIN.SCHEI@UIB.NO